

Sygn. akt II Ca 1444/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Zbigniew Ciechanowicz (spr.)
Sędziowie:	SO Wiesława Buczek - Markowska SR del. Małgorzata Woźniak
Protokolant:	sekr. sądowy Ziemowit Augustyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 września 2014 roku w S.

sprawy z powództwa Gminy (...)

przeciwko M. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 23 września 2013 r., sygn. akt I C 387/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej M. P. na rzecz powódki Gminy (...) kwotę 1 800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt II Ca 1444/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 września 2014 roku

Powódka Gmina (...) wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej czynności prawnych w postaci umowy przeniesienia zawartej w celu zwolnienia się z długu w dniu 28 października 2010r. sporządzonej aktem notarialnym rep. A (...), mocą której M. M. (1) przeniosła na pozwaną M. P. własność udziału wynoszącego 1/6 części lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...) wraz z udziałem (...) części w częściach i urządzeniach wspólnych budynku oraz prawie wieczystego użytkowania gruntu objętych księgą wieczystą o numerze (...) oraz umowy przeniesienia zawartej w celu zwolnienia się z długu w dniu 5 stycznia 2011r. sporządzonej aktem notarialnym rep. A (...), mocą której M.

M. (1) przeniosła na pozwaną M. P. własność udziału wynoszącego 1/3 części lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...) wraz z udziałem (...) części w częściach i urządzeniach wspólnych budynku oraz prawie wieczystego użytkowania gruntu objętych księgą wieczystą o numerze (...). Powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje żądanie powódka wskazała, że przysługują jej wierzytelności w stosunku do M. M. (1) stwierdzone nakazem zapłaty wydanym w sprawie VIII GNc 813/04, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 09.12.2004 roku oraz nakazem zapłaty wydanym w sprawie sygn. akt I Nc 866/06, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 21.09.2006 roku, w łącznej kwocie 89.498,73 zł plus odsetki ustawowe oraz koszty postępowania w kwocie 6007,80 zł. Powódka wskazała, że prowadzone przeciwko dłużniczce postępowania egzekucyjne okazały się bezskuteczne, albowiem jedynym majątkiem ww. była własność udziałów nieruchomości położonej w S. przy ul. (...). Pozwana nabyła własność przedmiotowych udziałów w zamian za zwolnienie M. M. (1) z długu w łącznej wysokości 71.431,70 zł., który powstał na skutek zawarcia pomiędzy nimi przedwstępnej umowy sprzedaży udziału nieruchomości oraz umowy pożyczki zawartej w dniu 1 listopada 2007r., które to umowy zdaniem powódki zawarte zostały dla pozorów. Powódka podkreśliła, że jej wierzytelności powstały wcześniej, a pozwana jako osoba pozostająca z dłużniczką w bliskich stosunkach miała świadomość, że M. M. (1) działa ze świadomością pokrzywdzeniem wierzycieli.

W odpowiedzi na (...) M. - P. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3.617zł. W uzasadnieniu pozwana zaprzeczyła, aby wskazane w pozwie umowy przeniesienia zawarte zostały ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Zakwestionowała nadto, aby pozostawała z dłużniczką w bliskich relacjach.

Wyrokiem z dnia 23 września 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie I Wydział Cywilny, rozstrzygnął w ten sposób, że:

- w punkcie pierwszym uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda Gminy (...) czynność prawną w postaci umowy przeniesienia zawartej w celu zwolnienia się z długu, zawartej pomiędzy M. M. (1) a pozwaną M. P. w dniu 28.10.2010 roku aktem notarialnym sporządzonym przed notariuszem A. K. w S., rep. A (...), któremu to powodowi Gminie (...) przysługuje: wierzytelność w stosunku do M. M. (1) stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie VIIIGNc 813/04 w dniu 20.10.2004 roku, któremu to orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 09.12.2004 roku, oraz wierzytelność w stosunku do M. M. (1) stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I Nc866/06 w dniu 17.08.2006 roku, któremu to orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 21.09.2006 roku;

- w punkcie drugim uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda Gminy (...) czynność prawną w postaci umowy przeniesienia zawartej w celu zwolnienia się z długu, zawartej pomiędzy M. M. (1) a pozwaną M. P. w dniu 05.01.2011 roku aktem notarialnym sporządzonym przed notariuszem A. K. w S., rep. A (...), któremu to powodowi Gminie (...) przysługuje: wierzytelność w stosunku do M. M. (1) stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie VIIIGNc 813/04 w dniu 20.10.2004 roku, któremu to orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 09.12.2004 roku, oraz wierzytelność w stosunku do M. M. (1) stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I Nc866/06 w dniu 17.08.2006 roku, któremu to orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 21.09.2006 roku;

- w punkcie trzecim zasądził od pozwanej M. P. na rzecz Gminy (...) kwotę 7.172 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowił ustalony w sposób następujący stan faktyczny:

W dniu 20 października 2004r. Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy wydał w sprawie sygn. akt VIII GNc 813/04 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał M. M. (1), aby zapłaciła Gminie (...) kwotę 43.814,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 czerwca 2004r, kwotę 5.660,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 14 września 2004r. oraz kwotę 3.191,80 zł tytułem kosztów. Orzeczenie uprawomocniło się i w dniu 9 grudnia 2004 r. opatrzone zostało klauzulą wykonalności.

Pismem z dnia 15 grudnia 2004r. Gmina (...) skierowała przeciwko M. M. (1) na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w sprawie sygn. akt VIII GNc 813/04 w dniu 4 października 2004r. wniosek o wszczęcie egzekucji. Początkowo postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez komornika sądowego T. Z. pod sygn. akt KM 9/05, następnie przez komornika sądowego K. K. pod sygn. akt KM 329/06, później (...). Obecnie postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin- Centrum w Szczecinie L. W. pod sygn. akt KM 944/11.

W dniu 17 sierpnia 2006r. Sąd Rejonowy w Szczecinie Wydział I Cywilny wydał w sprawie sygn. akt I Nc 866/06 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał M. M. (1), aby zapłaciła Gminie (...) kwotę 40.023 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w stosunku rocznym od kwot 33.269,72 zł od dnia 21 czerwca 2006r. do dnia zapłaty, kwoty 6.753,98 zł od dnia 24 lipca 2006r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.816 zł tytułem kosztów postępowania. Postanowieniem z dnia 21 września 2006r. orzeczeniu temu nadana została klauzula wykonalności.

Pismem z dnia 11 lipca 2008r. Gmina (...) skierowała przeciwko M. M. (1) na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w sprawie sygn. akt I Nc 866/06 w dniu 17 sierpnia 2006r. wniosek o wszczęcie egzekucji. Początkowo postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez komornika sądowego K. K. pod sygn. akt KM 1290/08, a później KM 4268/09. Ostatecznie postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin- Centrum w Szczecinie L. W. pod sygn. akt KM 504/11.

Pismem z dnia 21 grudnia 2011 r. komornik sądowy wysłuchując strony w trybie art. 827 k.p.c. poinformował Gminę (...), iż postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 504/11 oraz KM 944/11 będzie umorzone. Wskazał, iż wierzyciel nie wskazał mienia, z którego egzekucja mogłaby być prowadzona. Natomiast prowadzone w trybie art. 761§1 kpc postępowanie nie doprowadziło do wyjawienia jakiegokolwiek majątku dłużnika M. M. (1) podlegającego zajęciu. Komornik wskazał, że egzekucja z udziału 1/3 nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...), okazała się niemożliwa z uwagi na fakt, że dłużniczka nie jest już właścicielem przedmiotowej nieruchomości. Podał, że z analizy księgi wieczystej wynika, iż w dniu 28 października 2010r. i 5 stycznia 2011r. zawarte zostały umowy przeniesienia zawarte w celu zwolnienia z długu.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2011 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin- Centrum w Szczecinie L. W. umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie KM504/11 wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2012 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin- Centrum w Szczecinie L. W. zawiesił na wniosek wierzyciela Gminy (...) postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 944/11.

W dniu 8 października 2007r. pomiędzy M. M. (1) a M. P. zawarta została pisemna umowa pożyczki, z podpisami notarialnie poświadczonymi na kwotę 35.0000 zł. Zgodnie z treścią §1 umowy pożyczka miała zostać udzielona celem sfinansowania bieżącej działalności M. M. (1). Termin zwrotu pożyczki strony ustaliły na dzień 31 października 2007r.

W dniu 10 października 2007r. pomiędzy M. M. (1) a M. P. zawarta została przedwstępna umowa sprzedaży udziału do 1/3 części lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku nr (...) położonego w S. przy ul. (...) o łącznej powierzchni użytkowej 119,90 m², dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...) wraz z udziałem do (...) części w częściach i urządzeniach wspólnych budynku oraz prawa

wieczystego użytkowania gruntu. Zgodnie z treścią § 5 umowy strony zobowiązały się zawrzeć umowę przyrzeczoną w terminie do dnia 10 grudnia 2007r. Cenę przedmiotu umowy strony ustaliły na kwotę 80.000 zł.

W dniu 11 grudnia 2007r. M. M. (1) i M. P. zgodnie oświadczyły, że dokonują zmiany powyższej umowy przedwstępnej w ten sposób, że termin zawarcia umowy przyrzeczonej przedłużają do dnia 29 lutego 2008r. W treści § 3 zmiany przedwstępnej umowy sprzedaży strony oświadczyły, że M. P. zapłaciła kwotę 35.000 zł tytułem części ceny sprzedaży udziału w przedmiotowym lokalu.

Umowa sprzedaży nie doszła do skutku, a uiszczona zaliczka nie została zwrócona.

W związku z powstałym po stronie M. M. (1) wobec M. P. zadłużeniem z tytułu zaciągniętej pożyczki oraz tytułem zwrotu uiszczonej zaliczki w dniu 15 października 2010 r. przed Sądem Rejonowym Szczecin- Centrum w Szczecinie doszło pomiędzy stronami do zawarcia ugody sądowej, na mocy której M. M. (1) zobowiązała się zapłacić na rzecz M. P. kwotę 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w stosunku rocznym od kwoty 35.000 zł z tytułu pożyczki od dnia 1 listopada 2007r. i od kwoty 35.000 zł z tytułu zwrotu zaliczki z przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 1 marca 2008r. w terminie do dnia 29 października 2010r.

W dniu 28 października 2010r. pomiędzy M. M. (1) a M. P. zawarta została umowa przeniesienia w celu zwolnienia się z długu.

Zgodnie z treścią §3 M. M. (1) oświadczyła, że w celu zwolnienia się z długu przenosi na rzecz M. P. udział wynoszący 1/6 część lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...) wraz z udziałem (...) części w częściach i urządzeniach wspólnych budynku oraz prawie wieczystego użytkowania gruntu objętych księgą wieczystą o numerze (...) nabyty w drodze darowizny, a M. P. oświadczyła, że na to świadczenie wyraża zgodę zwalniając M. M. (1) z długu w wysokości 35.000 zł wynikającego z pożyczki z dnia 8 października 2007r.

W treści §1 c umowy wskazano, że w dziale III wpisane jest roszczenie o zawarcie umowy sprzedaży udziału w lokalu mieszkalnym na rzecz M. P. oraz wpis o wszczęciu egzekucji z nieruchomości na udziale wynoszącym 1/3 części M. M. (1) w sprawie VIII KM 329/06 i (VIII) (...).

W dniu 5 stycznia 2011r. pomiędzy M. M. (1) a M. P. zawarta została umowa przeniesienia w celu zwolnienia się z długu.

Zgodnie z treścią §4 M. M. (1) oświadczyła, że w celu zwolnienia się z długu przenosi na rzecz M. P. udział wynoszący 1/3 część lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...) wraz z udziałem (...) części w częściach i urządzeniach wspólnych budynku oraz prawie wieczystego użytkowania gruntu objętych księgą wieczystą o numerze (...) nabyty w drodze spadku, a M. P. oświadczyła, że na to świadczenie wyraża zgodę zwalniając M. M. (1) z długu w wysokości 36.431,70 zł wynikającego z ugody sądowej zawartej w dniu 15 października 2010r.

W treści §1 c umowy wskazano, że w dziale III wpisane jest wszczęcie egzekucji z nieruchomości na udziale wynoszącym 1/3 części M. M. (1) w sprawie VIII KM 329/06 i (VIII) KM 1290/08, do egzekucji przyłączył się kolejny wierzyciel w sprawie VIII KM 1290/08.

Sąd Rejonowy ustalił, iż M. P. a M. M. (1) znają się od wielu lat, a od 2005 roku łączyła je bliskie relacje. Kobiety wspólnie opiekowały się ciocią M. M. (1) oraz wspólną przyjaciółką, B. Ł.. Wspólnie spędziły Święta Bożego Narodzenia w 2006 roku. Ich relacje uległy pogorszeniu w 2010 roku.

Pozwana przed zawarciem z M. M. (1) spornych umów znała sytuację materialną M. M. (1), miała również wiedzę co do tego, że jest ona dłużnikiem kilku wierzycieli, w tym Gminy (...). Była świadkiem jak komornik sądowy dokonywał zajęć z rzeczy ruchomych należących do M. M. (1), wiedziała, iż zostały zabrana M. M. (1) pojazdy wzięte przez nią w leasing.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego, w ocenie Sądu Rejonowego powództwo oparte o treści art. 527 § 1 K.c. zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wskazał, iż przepis powyższy kreuje tzw. skargę pauliańską, stanowiącą formę ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. W rozpoznawanej sprawie bezspornie Gminie (...) przysługiwało w stosunku do M. M. (1) wymagalne wierzytelności, co zostało stwierdzone prawomocnymi nakazami zapłaty wydanymi w postępowaniu upominawczym. Przedmiotem sprawy były czynności prawne dłużnika M. M. (1) dokonane z jednym z jej wierzycieli, w wyniku której dłużniczka w celu zwolnienia się ze zobowiązania spełniła za zgodą pozwanej jako wierzyciela na jej rzecz inne świadczenie (datio in solutum) w ten sposób, że przeniosła na jej rzecz własność posiadanych przez nią udziałów w nieruchomości zamiast zapłaty pożyczonej kwoty pieniężnej oraz zwrotu zaliczki uiszczony na poczet zawarcia umowy sprzedaży udziału. Sąd Rejonowy wskazał kolejno, iż przesłankami skargi pauliańskiej są: pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową; działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli; wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Sąd Rejonowy podniósł, że prawidłowe wykonanie zobowiązania przez dłużnika może, co do zasady nastąpić jedynie przez świadczenie określone w treści zobowiązania, niekiedy jednak może dojść do zaspokojenia wierzyciela w inny sposób, czego przykładem jest przewidziana w art. 453 kc instytucja „świadczenia w miejsce wypełnienia”. Zgodnie z tym przepisem zobowiązanie wygasa, gdy dłużnik w celu zwolnienia się ze zobowiązania, za zgodą wierzyciela, spełnia inne świadczenie. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, na utrwalony w orzecznictwie pogląd zgodnie, z którym czynność datio in solutum może być przedmiotem skargi pauliańskiej w sytuacji, gdy dłużnik spełnia na rzecz jednego z wierzycieli świadczenie innego rodzaju od świadczenia pierwotnego, w wyniku czego z majątku dłużnika wychodzi istotny jego składnik, co z kolei istotnie ogranicza możliwość zaspokojenia roszczeń pozostałych wierzycieli (wyroki SN z dnia 12.12.2001 r., III CKN 496/00, z dnia 23.07.2003 r., II CKN 299/01, z dnia 23.11.2005 r., II CK 225/05, z dnia 05.07.2007 r., II CSK 118/07). Co do zasady dłużnik w razie wielości wierzycieli ma prawo wyboru wierzyciela, którego chce zaspokoić, niemniej jednak w niektórych sytuacjach zaspokojenie jednego z wierzycieli lub niektórych z nich odpowiadać będzie przesłankom z art. 527 kc. Będzie tak między innymi wtedy, gdy dłużnik dokonał wyboru wierzyciela w sposób arbitralny.

Sąd Rejonowy w oparciu o zgromadzone w toku postępowania dokumenty oraz zeznania świadka M. M. (1) i pozwanej doszedł do przekonania, że zawarcie przez pozwaną z M. M. (1) umów przeniesienia na pozwaną udziałów w nieruchomości nastąpiło w warunkach pokrzywdzenia wierzycieli. Co więcej, zawarcie wskazanych umów należało uznać za objęte świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Do przyjęcia po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 kc, wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności, tzn. liczył się z taką możliwością (wyrok SA w Szczecinie z dnia 22.08.2012 r., I ACa 816/11). Wystarczająca jest świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia (wyrok SN z dnia 18.01.2008 r., V CSK 381/07. M. M. (1) tak w chwili zawierania spornych umów, jak w na moment wytoczenia powództwa była osobą niewypłacalną, której jedynym majątkiem pozostawały udziały w nieruchomości, objęte następnie umowami o zwolnienie z długu zawartymi z pozwaną. Tym samym dłużnik dokonując przeniesienia własności udziału w nieruchomości na rzecz osoby trzeciej w istocie stawał się całkowicie niewypłacalny, gdyż nie dysponował majątkiem wystarczającym do zaspokojenia wierzycieli. Zdaniem Sądu Rejonowego do wniosku takiego prowadzą wyniki prowadzonych przeciwko M. M. (1) postępowań egzekucyjnych. Z akt egzekucyjnych wynika, bowiem jednoznacznie, że dłużnik nie posiada żadnych środków majątkowych, co powoduje, że wierzytelność powoda nie może zostać zaspokojona nawet w części. Obiektywnie, zatem w ocenie Sądu I instancji należało stwierdzić, że czynności prawne objęte powództwem zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzyciela Gminy (...) w rozumieniu art. 527 § 1 i 2 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że dla rozstrzygnięcia sporu nieistotne okazało się wykazanie, iż pozwana była osobą bliską dla dłużniczki w rozumieniu domniemania prawnego z art. 527 § 3 k.c. Zgodnie z zacytowanym art. 527 § 1 k.c. niezbędnym było, aby dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Sąd Rejonowy wskazał, że w świetle zeznań świadka M. M. (1) i pozwanej nie ulega wątpliwości, że pozwana знаła trudną sytuację majątkową pozwanej i wiedziała o istnieniu roszczeń powoda względem M. M. (1). Pozwana wiedziała, zatem iż przedmiotowe udziały w nieruchomości stanowią jedyny majątek dłużniczki, z którego mogłaby się zaspokoić tak ona, jak i Gmina (...). Pozwana wiedziała, iż zawarcie spornych umów spowoduje, iż Gmina

(...) będzie miała poważny problem ze znalezieniem majątku dłużniczki, z którego mogłaby się zaspokoić. Pozwana poprzez swojego pełnomocnika była doskonale zorientowana w sytuacji majątkowej dłużniczki przed zawarciem umów objętych powództwem.

Pokrzywdzenie wierzyciela- w ocenie Sądu Rejonowego oznacza, że choć wierzytelność nadal figuruje jako aktyw w majątku wierzyciela, prognozy co do jej realizacji w przyszłości uległy pogorszeniu (wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/2003, niepubl.). Z punktu widzenia wierzyciela oznacza ono , iż zawiódł się w nadziei na wykonanie zobowiązania, że oczekiwane skutki ekonomiczne w wyniku nielojalnego działania dłużnika nie zostaną osiągnięte, a prognozy do ich realizacji w przyszłości są po prostu złe (wyrok SA w Katowicach z dnia 14 lutego 2008 r., V ACA 1/2008, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych 2008, nr 2, poz. 8, s. 28). Stąd za nietrafny w ocenie Sądu Rejonowego należało uznać zarzut pozwanej co do tego, że zaniechanie powódki w prowadzeniu egzekucji z zajętego na jej wniosek udziału w nieruchomości M. M. (1) należało traktować jako rezygnację z tego rodzaju egzekucji. Sam brak aktywności powódki w tym zakresie nie przesądzał o istnieniu po stronie powoda woli w przedmiocie rezygnacji z zaspokojenia się z tego majątku. Zachowanie powoda w postępowaniu egzekucyjnym niewątpliwie oznaczało, iż wierzyciel wstrzymał się z prowadzeniem egzekucji z nieruchomości, co jednak nie sposób interpretować jako zrzeczenie się możliwości prowadzenia egzekucji z tego majątku.

W ocenie Sądu Rejonowego, oddalenia powództwa nie uzasadnia norma art. 5 k.c., bowiem działania powódki nie stanowią nadużycia prawa. Pozwana nie wskazała w tym zakresie, jakie to zasady współżycia społecznego miałyby zostać naruszone przez powódkę. Brak było również podstaw prawnych do miarkowania odpowiedzialności pozwanej, skoro taka możliwość nie została przewidziana przez ustawodawcę.

Sąd wydając rzeczony rozstrzygnięcie oparł się o dowody z dokumentów oraz zeznania świadka M. M. (1) i pozwanej, bowiem jak wskazał już tylko te dowody pozwoliły na poczynienie stanowczych ustaleń w sprawie. Z dużą ostrożnością, z uwagi na konflikt pomiędzy dłużniczką a rodziną Rumuńskich, Sąd Rejonowy podszedł do zeznań tych osób uznając, że na tej podstawie nie można stwierdzić kategorycznie, iż pozwana i dłużniczka tworzyły związek partnerski.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., bowiem powód wygrał spór w całości.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, która zaskarżając go w całości wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Tak wnosząc, rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego zarzuciła naruszenie:

1. art. 233 §1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, polegającego na:

- pominięciu okoliczności, że postępowania egzekucyjne prowadzone z wniosku powódki przeciwko dłużniczce M. M. (1) przez Komornika Sądowego K. K. w sprawach KM 329/06 oraz KM 1290/08 uległy umorzeniu z mocy prawa wobec nie podjęcia przez powódkę czynności potrzebnych do dalszego prowadzenia egzekucji poprzez uiszczenie zaliczki na opis i oszacowanie spornego udziału w nieruchomości;

- bezpodstawnym przyjęciu, że zaspokojenie przez pozwaną jej wierzytelności wobec dłużniczki poprzez nabycie udziału w nieruchomości w celu zwolnienia z długu, krzywdzi wierzyciela w sytuacji, kiedy wierzyciel sam zrezygnował z egzekucji skierowanej przeciwko temu składnikowi majątku uznając tą egzekucję za nieefektywną i nie służącą zaspokojeniu jego wierzytelności, a w konsekwencji uznanie, że zaskarżone czynności zostały podjęte z pokrzywdzeniem powódki;

- zaniechaniu oceny motywacji pozwanej towarzyszącej podjęciu zaskarżonych czynności, a polegającej na jej przeświadczeniu, że w sytuacji rezygnacji powódki prowadzenia egzekucji z nieruchomości dłużnika, zaspokojenie się przez pozwaną jako wierzyciela dłużniczki z tej nieruchomości nie krzywdzi powódki;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na ustaleniu, że pozwana w dacie podjęcia zaskarżonych czynności pozostawała w bliskim stosunku z dłużniczką, o czym przesądzać miały ich wcześniejsze relacje.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że będąc wierzycielem dłużniczki, podejmowała szereg czynności zmierzających do wyegzekwowania swojej wierzytelności, finalnie zawierając umowy, które zostały zaskarżone przez powódkę. Zaskarżone czynności prawne winny być oceniane przez pryzmat ich celu — a mianowicie zaspokojenia przez pozwaną swojej własnej wierzytelności wobec dłużniczki.

Zdaniem apelującej ujawnione w toku postępowania okoliczności nie mogą prowadzić do konkluzji, że zaskarżone czynności prawne zostały podjęte z pokrzywdzeniem wierzyciela. Powódka w toku dwóch egzekucji prowadzonych przeciwko dłużniczce M. M. (1) przez Komornika Sądowego K. K. w sprawie KM 329/06 oraz KM 1290/08 doprowadziła do zajęcia udziału dłużniczki w nieruchomości, a następnie suwerennie podjęła decyzję o zaniechaniu egzekucji z tego składnika majątku. Finalnie obie egzekucje uległy umorzeniu z mocy prawa na podstawie art. 823 kpc wobec rocznego zaniechania przez powódkę czynności koniecznych do prowadzenia egzekucji. Swoją decyzję powódka w toku procesu (w piśmie z dnia 25 maja 2012r.) uzasadniała tym, że składnik majątku dłużniczki w postaci udziału w nieruchomości był nieprzydatny do zaspokojenia wierzytelności powódki, zaś egzekucja z tego składnika jedynie powiększyłaby zadłużenie dłużniczki wobec powódki. W tej sytuacji zdaniem apelującej, należało poddać analizie konsekwencje zbycia bezwartościowego — według niezaprzeczonych twierdzeń powódki — składnika majątku na stan niewypłacalności dłużniczki. Zdaniem apelującej skoro sama powódka twierdzi, że według jej kalkulacji próba zaspokojenia doprowadziłaby jedynie do poniesienia kosztów egzekucji, trudno przyjąć, aby powódka wykazała istnienie owej przesłanki większej niewypłacalności dłużnika.

Apelująca podniosła także, że gdyby nie umorzenie z mocy prawa wskazanych wyżej egzekucji, pozwana przystąpiłaby do egzekucji z udziału dłużniczki w nieruchomości, a tym samym byłaby ona nawet w przypadku przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości jednym z wierzycieli egzekwujących. Pozwana wobec rezygnacji powódki z prowadzenia egzekucji, dokonując racjonalnej analizy zachowania powódki w egzekucji doszła do wniosku, że nabycie wskazanych udziałów w nieruchomości nie będzie kwestionowane przez powódkę, skoro powódka sama zrezygnowała z zaspokojenia ze wskazanych udziałów. Pozwana w dacie podjęcia zaskarżonych czynności nie miała, zatem żadnych podstaw aby przyjąć bądź przewidywać, że podjęta czynność zostanie uznana za krzywdzącą drugiego wierzyciela.

Apelującą kolejno, zakwestionowała także wybór przywołanego przez Sąd Rejonowy orzecznictwa Sądu Najwyższego wskazując, iż nie przystaje ono do stanu faktycznego sprawy. Apelująca podniosła, iż w okolicznościach sprawy zaskarżone czynności zostały podjęte dopiero po umorzeniu egzekucji wskutek zamierzonej beczynności powódki.

Zdaniem apelującej, w przedmiotowej sprawie trudno mówić także o arbitralnym wyborze dłużnika, którego wierzyciela ma zaspokoić składnikiem swojego majątku. Gdyby dłużnik miał w niniejszej sprawie powstrzymać się od podjęcia czynności z pozwaną to nie doszłoby do zaspokojenia żadnej wierzytelności.

Apelująca zakwestionowała także by pozostawała w bliskich stosunkach z dłużnikiem. W dacie dokonania zaskarżonych czynności pozwana nie pozostawała z dłużniczką w przyjaźni. Nadto, w ocenie apelującej relacji pomiędzy stronami, nie można było zdefiniować w ten sposób, już na kilka lat przed dokonaniem przedmiotowych czynności.

W odpowiedzi na apelację, powódka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Powódka podzieliła stanowisko Sądu Rejonowego wskazując, iż dokonanie czynności prawnych pomiędzy pozwaną a M. M. (1) nastąpiło z pokrzywdzeniem wierzyciela- Gminy (...). Wskazała, że nigdy nie twierdziła, iż zrzekła się roszczeń w stosunku do dłużniczki. Fakt czasowego wstrzymania się przez wierzyciela z prowadzenia egzekucji z określonego składnika majątku dłużniczki, nie jest usprawiedliwieniem dla jego wyzbycia się przez dłużniczkę. O braku zamiaru

zaprzestania przez powódkę egzekwowania swojej wierzytelności świadczy fakt prowadzenia przeciwko dłużnicze postępowania egzekucyjnego przez Komornika Sadowego L. W., sygn. akt KM 944/11, jak też fakt wytoczenia niniejszego powództwa. Powódka podniosła także, że dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie i nie można czynić mu zarzutu z wypełnienia tego obowiązku (wyrok SN z dnia 23 listopada 2005 r. (II CK 255/05)). Dotyczy to jednak tylko takiej spłaty długu, która ściśle odpowiada zobowiązaniu zarówno pod względem rodzaju świadczenia, jak i sposobu oraz terminu spłaty. Jeżeli natomiast dłużnik na podstawie porozumienia z wierzycielem zaspokaja go w inny sposób niż przewidywała to pierwotna umowa, nie ma przeszkód do objęcia takiej czynności skargą z art. 527 1 KC. jeżeli doprowadziła ona do pokrzywdzenia pozostałych wierzycieli. Jeżeli zatem dłużnik nie dysponuje gotówką umożliwiającą spłatę zobowiązania pieniężnego, zawiera z wierzycielem umowę, która prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania, to nie jest to zwykle spełnienie świadczenia, jest to zmiana pierwotnego świadczenia, która, jeśli usuwa z majątku dłużnika aktywa w postaci jego wierzytelności i uniemożliwia innym wierzycielom zaspokojenie z nich, może być przedmiotem skargi z art. 527 KC.

Zdaniem powódki w niniejszej sprawie pozwana miała wiedzę o tym, że dokonując czynności z dłużniczką ta ostatnia uniemożliwia zaspokojenie się wierzyciela- Gminy (...). Powódka zwróciła uwagę, iż dłużniczka oraz pozwana co najmniej od 15 października 2010 r. mają tego samego pełnomocnika, który orientuje się w ich sprawach, doradza im oraz informuje o skutkach i ryzyku dokonywanych czynności prawnych. Powyższe okoliczności potwierdziła sama pozwana zeznając niniejszej sprawie w charakterze strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie była zasadna.

Na aprobatę zasługują ustalenia poczynione przez Sąd I instancji oraz w znacznej części ich ocena prawna.

Analiza treści art. 527 § 1 i 2 k.c., który słusznie został przyjęty za podstawę odpowiedzialności pozwanej, wskazuje na powinności dowodowe powoda (wierzyciela), który winien wykazać łączne wystąpienie następujących przesłanek:

1. istnienie wierzytelności objętej ochroną,
2. uzyskanie korzyść majątkowej przez osobę trzecią (pozwaną) w wyniku czynności przedsięwziętej z dłużnikiem,
3. działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela,
4. posiadanie przez osobę trzecią wiedzy o tym, iż dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela lub przy dołożeniu należytej staranności ma możliwość powzięcia takiej informacji oraz
5. pokrzywdzenia wierzyciela.

Analiza zarzutów i uzasadnienia apelacji wskazuje, iż pozwana nie przytoczyła ważkich argumentów, które doprowadziły by do negacji ustaleń Sądu Rejonowego o wystąpieniu cztery spośród pięciu wymienionych wyżej przesłanek umożliwiających wierzycielowi zaskarżanie czynności prawnej zdziałanej z jego pokrzywdzeniem.

Nie ulega wątpliwości, iż powódka jest wierzycielem dłużniczki M. M. (1) - fakt dysponowania dwoma tytułami wykonawczymi pozostaje bezsporny.

Pozwana nabywając udział w nieruchomości lokalowej dłużniczki uzyskała korzyść majątkową. Faktem pozostaje, iż nabyte prawo stanowiło ekwiwalentność, powódka nie przeprowadziła dowodów aby było inaczej, świadczenia pozwanej spełnionych jeszcze przed zawarciem zakwestionowanych w niniejszej sprawie umów, tym niemniej fakt ten nie może być definiowany jako brak korzyści majątkowej. Podobną ocenę wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 grudnia 1999 r. (I CKN 287/98 za LEX nr 147235).

Również strony zakwestionowanych czynności miały świadomość, tego iż udziały dłużniczki w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...), to jedyny majątek dłużniczki, a wyzbycie się ich sprawi, że M. M.

(3) nie będzie dysponowała jakimkolwiek majątkiem, który mógłby posłużyć do pokrycia wierzytelności powódki, przewyższającej kwotę 100 000 zł, chociaż w części. Okoliczności te wynikają wprost z zeznań pozwanej, która podała, iż jedyną możliwością odzyskania pieniędzy było nabycie od dłużniczki udziałów w opisanej tu nieruchomości. Świadomość pozwanej odnośnie tej kwestii nie była przypuszczeniem, lecz wiedzą opartą o ustalenia zatrudnionego przez nią prawnika (k. 220). Z zeznań pozwanej wynika i to, iż prawnik ten analizował zapisy w księdze wieczystej nieruchomości, zapoznawał się z aktami egzekucji komorniczej prowadzonej przez powódkę. Dodatkowo, co ze względu na ochronę uczciwości obrotu jest istotne, a co zostanie rozwinięte w dalszej części uzasadnienia, sama pozwana jak i zeznająca w niniejszej sprawie w charakterze świadka M. M. (1), podały, iż dłużniczka współpracowała z prawnikiem zatrudnionym przez pozwaną, np. skorzystały z porady dotyczącej przedawnienia roszczeń pozwanej względem M. M. (1) i zawarły w 2010 r. ugodę sądową „żeby uzyskać tytuł prawny na wierzytelność” (k. 220). Następnie korzystając z jego porad pozwana nabyła również od M. M. (1) jej wierzytelności wobec brata dłużniczki, co miało służyć nabyciu jego udziałów w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...).

Podkreślić więc należy, iż zarzut apelacyjny zarzucający Sądowi I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na ustaleniu, że pozwana w dacie podjęcia zaskarżonych czynności pozostawała w bliskim stosunku z dłużniczką, o czym przesądzać miały ich wcześniejsze relacje - jest zarzutem nietrafnym, gdyż różniącym się z samymi tylko zeznaniami pozwanej. Bliskie relacje pozwanej i M. M. (1) dotyczyły, jak z powyższego wynika, ich ścisłego współdziałania w sprawach majątkowych związanych z nabywaniem przez pozwaną udziałów w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...), co wystarczy dla przyjęcia wiedzy tych osób o możliwości pokrzywdzenia innych wierzycieli, a zwłaszcza powódki. Podzielić tu należy pogląd Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie VI ACa 1688/12, iż nie da się stworzyć katalogu osób, które potencjalnie mogą być traktowane jako odpowiadające wymogom z art. 527 § 3 k.c. Należy odwoływać się do oceny realnie istniejących faktów: więzi uczuciowej, przyjacielskiej, majątkowej czy powiązań gospodarczych, czy wreszcie nawet samo planowanie wspólnej działalności gospodarczej.

Zwrócić należy jednak uwagę na to, iż Sąd i instancji nie przełożył analizowanej tu okoliczności na konsekwencje wynikające z treści przytoczonego wyżej przepisu.

Dokonując analizy stanu faktycznego sprawy pod kontem wystąpienia ostatniej z przesłanek umożliwiających wierzycielowi skorzystanie z instytucji skargi pauliańskiej, tj. zaistnienia faktycznego pokrzywdzenia wierzyciela zaskarżonymi czynnościami, zwrócić należy uwagę, iż chociaż słusznie Sąd I instancji wskazuje na utrwalony w orzecznictwie pogląd, zgodnie, z którym czynność *datio in solutum* może być przedmiotem skargi pauliańskiej w sytuacji, gdy dłużnik spełnia w sposób arbitralny na rzecz jednego z wierzycieli świadczenie innego rodzaju od świadczenia pierwotnego, w wyniku czego z majątku dłużnika wychodzi istotny jego składnik, co z kolei istotnie ogranicza możliwość zaspokojenia roszczeń pozostałych wierzycieli - tym niemniej myśl ta nie została rozwinięta mimo, iż kwestia ta, ze względu na sformułowane przez pozwaną zarzuty, już w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, miała istotne znaczenie.

Analizując powyższą kwestię nie sposób odnieść się do celu dla jakiego w szeregu systemów prawnych, w tym i w prawie polskim usytuowano instytucję skargi pauliańskiej. Powszechnie się przyjmuje, iż przedmiotem akcji pauliańskiej może być każdy akt prawny dłużnika, jeśli spowodował on nieuczciwe, oszukańcze zmniejszenie jego aktywów ze szkodą jego wierzycieli. Nie może jednak w zasadzie stanowić oszukańczego zmniejszenia swych aktywów przez dłużnika taki akt prawny, który z mocy przepisów ustawy dłużnik nie tylko może, ale powinien wykonać. Takim aktem prawnym jest zapłata długu wymagalnego, którego przyjęcie przez wierzyciela stanowi z jego strony wykonanie zobowiązania. Wyjątek od tej zasady może stanowić tylko taka spłata długu wymagalnego, która była dokonana w celu wyrządzenia szkody innym wierzycielom, wskutek zmyślenia dłużnika z wierzycielem zaspokojonym. Pogląd taki został wyrażony już w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 1937 r. wydanego w sprawie I C 854/36 (za Lex 4319).

Dla ujęcia istoty akcji pauliańskiej warte będzie przytoczenie orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 1990 r. (C 115/88, (...) 1990, s. I- (...)), gdzie uznano, iż źródłem funkcjonującej we wszystkich państwach europejskich tej instytucji nie należy szukać w prawie rzeczowym, czy w zasadach odpowiedzialności

deliktowej bądź w przepisach o egzekucji, lecz jest to wyraz przyjęcia przez ustawodawców pewnych zasad o charakterze ogólnym, które wyznaczają minimalne, ale nieprzekraczalne reguły uczciwego obrotu.

A zatem, motywem funkcjonowania skargi paulińskiej są względny słusznościowe wynikające z reguł uczciwego obrotu, reguł, które z życia społecznego winny eliminować nieuczciwe praktyki. Zaznaczyć przy tym należy, iż ustawodawca nie określa stopnia nieuczciwości dłużnika, który działa z zamiarem pokrzywdzenia jednego z wierzycieli pozostawiając tą kwestię orzecznictwu. W zasadniczo podobnym stanie faktycznym, który legł u podstaw wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 września 2012 r. w sprawie o sygn. I ACa 629/11 stwierdzono, iż skarga paulińska stanowi formę zabezpieczenia interesów wierzyciela w wypadku nielojalnego postępowania dłużnika, który świadomym działaniem doprowadza do zmian w swoim majątku na niekorzyść wierzyciela. Nielojalność w analizowanej sprawie sprowadzała się do zbycia przez dłużnika nieruchomości wobec, której umorzono bezskuteczną egzekucję mimo świadomości możliwości ponownego wszczęcia przez wierzyciela egzekucji z tego przedmiotu.

Podobnie oceniono postawę dłużnika w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 sierpnia 2012 r. w sprawie I ACa 816/11, gdzie stwierdzono, iż do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c., wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

W treści uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r. wydanego w sprawie o sygn. akt IV CSK 393/13 zawarto przegląd dotychczasowego dorobku orzeczniczego dotyczącego analizowanej w niniejszej sprawie kwestii. Wyrażono tu pogląd, iż dopuszcza się wyjątki od zasady, że spełnienie świadczenia nie jest objęte zakresem skargi paulińskiej tylko wtedy, gdy ściśle odpowiada treści zobowiązania, natomiast zaspokojenie wierzyciela w każdy inny sposób podlega zaskarżeniu. Za taki wyjątek uznano czynność prawną *datio in solutum*, na podstawie której dłużnik, zamiast wykonania zobowiązania zgodnie z jego treścią, spełnił - prowadzące do wygaśnięcia tego zobowiązania z zaspokojeniem wierzyciela - świadczenie tego samego rodzaju będące równowartością świadczenia pierwotnego. O ile stan faktyczny powyższej sprawy jest zgoła odmienny do zaistniałego w niniejszej sprawie to, z treści zacytowanego w analizowanym uzasadnieniu wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r. (III CSK 214/11, OSNC 2012/11/134) wynika, iż Sąd Najwyższy za świadczenie tego samego rodzaju będące równowartością świadczenia pierwotnego, a więc nie podlegającego kwestionowaniu w procesie zainicjowanym skargą paulińską, uznał przeniesienie prawa własności udziału w nieruchomości w zamian za zwolnienie z obowiązku ustanowienia prawa własności do lokalu mieszkalnego położonego na tej samej nieruchomości, a więc prawa podobne funkcjonalnie i związane z tą samą nieruchomością (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 114/12, niepubl.). W treści uzasadnienia wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r. Sąd Najwyższy wprost wyraził pogląd, iż „Nie budzi wątpliwości, że zaskarżeniu powinna podlegać czynność prawna dłużnika, na podstawie której przeniósł on na jednego z wierzycieli własność rzeczy w zamian za spełnienie świadczenia pieniężnego i to rzeczy o wartości przewyższającej wysokość długu”.

Reasumując, sprzeczną z zasadami uczciwego obrotu uznać należy czynność prawną dłużnika na podstawie której przeniósł on na jednego z wierzycieli udział w prawie własności nieruchomości lokalowej w zamian za spełnienie świadczenia pieniężnego. Zaprzeczeniem takich zasad będą zachowania, które dodatkowo są związane z aktami faworyzowania jednego z wierzycieli, kosztem innego - powoda w niniejszej sprawie. Za takie faworyzowanie w niniejszej sprawie uznać należy efekty ścisłej współpracy dłużniczki z prawnikiem pozwanej, czego owocem było: uznanie przedawnionych wierzytelności (zgodnie z zeznaniami pozwanej) z tytułu umowy pożyczki i zaliczki oraz zawarcie ugody sądowej, następnie zawarcie zaskarżonych czynności bezpośrednio po umorzeniu egzekucji z udziału do 1/3 w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...) i z uwagi na owo umorzenie. Za akt faworyzowania przez M. M. (1) powódki można dodatkowo uznać zbycie jej wierzytelności dłużniczki wobec brata, o czym pozwana zeznawała na rozprawie pierwszoinstancyjnej poprzedzającej wydanie w niniejszej sprawie wyroku.

Podkreślić również należy brak jakiegokolwiek istotnych spłaty przez dłużniczkę należności powódki z kwot uzyskanych przez dłużniczkę od pozwanej.

Zasady uczciwego obrotu wymagały by, w ocenie Sądu Okręgowego, od pozwanej zachowania transparentności wobec powódki zamiarów związanych z nabyciem udziałów w nieruchomości lokalowej, której dotyczy spór, a nie zakwalifikowania zachowania powódki związanego z nie podejmowaniem rzeczowych czynności w toku postępowania egzekucyjnego z nieruchomości dłużniczki, jako zamiaru odstąpienia takiego sposobu egzekucji. Staranność takiego rodzaju związana winna być z zawodowym charakterem doradztwa świadczonego przez prawnika zatrudnionego przez pozwaną, który winien był, chcąc w prawidłowy sposób zabezpieczyć usprawiedliwione interesy pozwanej przewidzieć możliwość skorzystania przez powódkę wobec jego klientki z akcji pauliańskiej, tym bardziej, że powstała w wyniku dokonania zakwestionowanych czynności sytuacja pozbawiała wierzyciela jakichkolwiek widoków na zaspokojenie i zaproponować bezpieczniejsze ekonomicznie rozwiązanie - wszczęcie egzekucji z nieruchomości.

Podkreślić przy tym należy, iż pogląd pozwanej o odstąpieniu przez powódkę, jako podmiotu prawa publicznego, od zamiaru odstąpienia w sposób trwały od egzekucji z nieruchomości dłużniczki, jako jedyne go namacalnego jej majątku, nie może być uznany za racjonalny. Zauważenia wymaga również i to, iż powódka nie prowadziła postępowania egzekucyjnego w stosunku do udziału 1/6 w prawie własności spornego lokalu. Udział ten został nabyty przez dłużniczkę w dniu 19 stycznia 2009 r., a przeniesiony na pozwaną w dniu 28 października 2010 r.

Wierzyciel, który uzyskał zaspokojenie w takich warunkach nie otrzymał „rekompensaty własnej zapobiegliwości” (Prawo zobowiązań - część ogólna. System Prawa Prywatnego. Tom 6 pod red. Adama Olejniczaka, CH Beck, 2009, s. 1240), lecz wykorzystał sposób prowadzenia przez powódkę egzekucji z nieruchomości i swoje osobiste relacje z dłużniczką M. M. (3).

Odnosząc się do twierdzenia apelującej, że gdyby nie umorzenie z mocy prawa prowadzonych przez powódkę egzekucji z nieruchomości, pozwana przystąpiłaby do egzekucji z udziału dłużniczki w nieruchomości, a tym samym byłaby ona nawet w przypadku przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości jednym z wierzycieli egzekwujących - stwierdzić należy, iż okoliczność ta pozostaje obojętna prawne w sprawie o ubezskutecznienie czynności prawnej. O ile hipotetycznie ustalić można wynik podziału kwot uzyskanych w egzekucji z nieruchomości między dwoma wierzycielami, np. pozwaną i powódką w niniejszej sprawie, zakładając, iż należności te korzystają z tego samego pierwszeństwa zaspokojenia, o tyle rzeczywisty przebieg takiej egzekucji może być zgoła odmienny, chociażby związany z udziałem w planie podziału innego wierzyciela.

Mając powyższe na uwadze apelację pozwanej jako niezasadną oddalono w oparciu o treść art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o treść art. 98 § 1 k.p.c., obciążając pozwaną kosztami poniesionymi przez powódkę, a na te składało się wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 1800 złotych ustalone w oparciu o treść § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490).